

## דף למוד לעשרה בטבת

השבוע ביום חמישי, חל צום עשרה בטבת, צום זה נקבע על הצרות שארעו לאבותינו ביום הזה, בו החלו הבבלים לצור (הקימו מצור) על ירושלים (589 לפני הספירה).

במשך שלש שנים לא יכלו היהודים לצאת או להכנס לירושלים ובתוך ירושלים היה רעב וצמא גדול, ורבים מתו מרעב וממחלות.

אחרי שלש שנים הצליחו הבבלים לפרוץ את חומות ירושלים הרגו את יושביה או לקחו אותם בשבי והחריבו את בית המקדש הראשון.

חכמינו קבעו לנו ארבעה צומות לזכר הצרות הקשורות לחורבן בית המקדש.

1. מי היה העם שצר על ירושלים?
2. על איזה בית מקדש מדובר, הראשון או השני?
3. כמה זמן עבר בין תחילת המצור לחורבן?

בספר זכריה פרק ח' נאמר: וַיְהִי דְבַר-ה' צְבָאוֹת, אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. כֹּה-אָמַר ה' צְבָאוֹת, צוֹם הָרְבִיעִי וְצוֹם הַחֲמִישִׁי וְצוֹם הַשְּׁבִיעִי וְצוֹם הָעֲשִׂירִי יִהְיֶה לְבֵית-יְהוָה לְשָׁשׂוֹן וּלְשִׂמְחָה, וּלְמַעֲדִים, טוֹבִים; וְהָאֲמַת וְהַשְּׁלֹם, אָהָבוּ.

1. כמה צומות מרומזים רמוזים בפסוק?
2. השלימו: "צום ה' \_\_\_\_\_ וְצוֹם \_\_\_\_\_ וְצוֹם \_\_\_\_\_ וְצוֹם \_\_\_\_\_"
3. לפי דברי הנביא, למה עתידים להפוך הימים הללו?

## מדרש

"דרש רבי עקיבא: הרי הוא אומר: (זכריה ח') וַיְהִי דְבַר-ה' צְבָאוֹת, אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. כֹּה-אָמַר ה' צְבָאוֹת, צוֹם הָרְבִיעִי וְצוֹם הַחֲמִישִׁי וְצוֹם הַשְּׁבִיעִי וְצוֹם הָעֲשִׂירִי יִהְיֶה לְבֵית-יְהוָה לְשָׁשׂוֹן וּלְשִׂמְחָה, וּלְמַעֲדִים, טוֹבִים; וְהָאֲמַת וְהַשְּׁלֹם, אָהָבוּ."

☐ צום הרביעי זה י"ז בתמוז שבו הובקעה העיר. ולמה נקרא שמו רביעי? שהוא רביעי לחדשים.

☐ צום החמישי זה ט' באב יום שנשרף בו בית המקדש. ולמה נקרא שמו חמישי? שהוא בחודש

חמישי.

☐ צום השביעי זה שלשה בתשרי , יום שנהרג בו גדליה בן אחיקם.(שהרגו ישמעאל בן נתניה

ללמדך שקשה מיתתן של צדיקים לפני המקום כחורבן בה"מ). ולמה נקרא שמו שביעי? שהוא בחודש שביעי.

☐ צום העשירי זה עשרה בטבת, יום שבו סמך מלך בבל את ידו על ירושלים.

והלא זה ראוי לכתב ראשונה למה נכתב באחרונה? להסדיר חדשים כסדרן. "

1. התורה מונה את החודשים החל מחודש \_\_\_\_\_.

2. סדר החודשים לפי התורה הוא: השלימו.

ניסן , אייר , \_\_\_\_\_ , תמוז, אב, אלול, תשרי, \_\_\_\_\_ , כסלו, טבת, \_\_\_\_\_ , אדר.

| <u>הצום הרביעי</u>                  | <u>הצום החמישי</u>                  |
|-------------------------------------|-------------------------------------|
| החודש הרביעי הוא חודש: _____.       | החודש החמישי הוא חודש: _____.       |
| באיזה יום בחודש צריך לצום? _____.   | באיזה יום בחודש צריך לצום? _____.   |
| מה קרה באותו יום? _____.            | מה קרה באותו יום? _____.            |
| איזה מספר הוא בסדר המאורעות? _____? | איזה מספר הוא בסדר המאורעות? _____? |
| <u>הצום השביעי</u>                  | <u>הצום העשירי</u>                  |
| החודש השביעי הוא חודש: _____.       | החודש העשירי הוא חודש: _____.       |
| באיזה יום בחודש צריך לצום? _____.   | באיזה יום בחודש צריך לצום? _____.   |
| מה קרה באותו יום? _____.            | מה קרה באותו יום? _____.            |
| איזה מספר הוא בסדר המאורעות? _____? | איזה מספר הוא בסדר המאורעות? _____? |

**יום הקדיש הכללי**

יום עשרה בטבת נקבע עוד בתקופת המקרא כיום צום, המציין את תחילת המצור על ירושלים ואת ראשית התהליך שהביא לחורבן ירושלים ובית המקדש בידי נבוכדנאצר מלך בבל.

**בימינו קיבל התאריך עשרה בטבת משמעות נוספת, הקשורה לשואה:** בתקופת השואה נרצחו בידי הנאצים ושותפיהם שישה מיליונים מיהודי אירופה, ובהם כמיליון וחצי ילדים. תאריך מותם של רבים מהם אינו ידוע, ועל כן נקבע יו"ד (=10) בטבת, שהוא יום צום ותענית, כיום הקדיש הכללי: יום שבו אומרים תפילת קדיש לזכרם של האנשים, הנשים והילדים שנרצחו בשואה ואשר יום מותם אינו ידוע.

את מי אנו מזכירים בימינו בעשרה בטבת?

---

## סיפור - תפוח מעל הגדר

שמי הרמן רוזנבלט. נולדתי ב-1930 בכפר קטן בפולין, הצעיר מבין ארבעה אחים. בגיל תשע החל עולמי להחרב. הנאצים פלשו לפולין ב-1939, ומשפחתי הובלה אל הגטו.

הגרמנים שאלו בן כמה הייתי. "שש עשרה", עניתי, בדייק כפי שאחי אמר לי להגיד. הייתי נער גבוה בן 12, והצלחתי להעמיד פנים שאני מבגר יותר. ואכן אחי ואני נשלחנו למחנה עבודה. העבודה הייתה מפרקת, במשך שעות רבות, ובתנאים בלתי-אנושיים שקשה לתאר. לאחר מכן נשלחנו לגרמניה, לבוכנוואלד, לעוד שלשה חדשים של עבודה מפרקת ביותר.

במשך כל המלחמה נשארו כלנו, ארבעת האחים, ביחד. עבדנו יחד, ישנו יחד ואכלנו יחד. עבדתי בלילות, וישנתי במהלך היום. תמיד היה לי קר, ותמיד הייתי רעב.

יום אחד הופיעה אמי בחלומי. היא אמרה מעט מאד: "אני שולחת לך מלאך". ואז התעוררתי.

כמה ימים לאחר מכן, הלכתי במחנה, קרוב לגדר. מובן שאי אפשר היה לגעת בגדר, כי היא הייתה מחשמלת. אבל קלטתי משהו בזזית העין, מעברה השני של הגדר: ילדה קטנה, בערך בת עשר, שהתחבאה מאחורי עץ. אז לא ידעתי זאת, אבל היא הייתה בת למשפחה יהודית שהתחזקה כלא-יהודית. הם לא רצו שיזהו אותם בפולין, ולכן עברו לגרמניה ועבדו בחוה.

הסתכלתי סביב ובדקתי שהשומרים אינם משגיחים בנו. ואז שאלתי אותה, בגרמנית: "יש לך משהו לאכל?" ראיתי שלא הבינה אותי, וחזרתי על הבקשה בפולנית. היא הושיטה יד אל כיס מעילה, הוציאה תפוח, וזרקה אותו אלי. התפוח נחת בין שתי שורות גדר תיל, ואני הסתכנתי בזחילה ביניהן. אבל זה היה שוה את המאמץ. כמה זמן עבר מאז שראיתי תפוח! תפסתי את התפוח, ובעודי רץ, שמעתי אותה אומרת: "להתראות מחר". למחרת באתי אל אותו מקום באותה שעה. היא הייתה שם, וזרקה אלי פרוסת לחם. אמי צדקה. היא שלחה לי מלאך.

לא ספרתי לאדם על כך. אפילו לא לאחי. הם היו אוסרים עלי, בלי ספק, להתקרב לגדר. אבל סכנת המות לא הרתיעה אותי. רק רציתי לאכל משהו!

פגישות אלו נערכו, מדי יום, במשך שבועה חודשים. במשך כל אותו זמן, לא דברתי עם הילדה. לא ידעתי את שמה, והיא לא ידעה את שמי. ואז הגיעה לאזנינו השמועה שלמחרת יעבירו אותנו למחנה אחר. אמרתי לילדה שלא תבוא עוד. זו הייתה הפעם האחרונה שראיתי אותה. נדחסתי עם אחי אל תוך קרון פחם, שלקח אותנו לטרזינשטאט, עירה צ'כית שהפכה כלה למחנה רכוז. שוב עבודת פרך, ושוב רעב.

ואז, יום אחד במאי 1945, הודיעו לנו הגרמנים שעלינו להתייצב בעשר בבקר למחרת, בחלק מסים של המחנה. ידענו את משמעות הדבר: אנו עומדים להשלח לתאי הגזים!

אחרי המלחמה נסעתי לארצות הברית, ושרתי בצבא ארצות הברית. יום אחד, ב-1957, קבלתי שיחת טלפון מחברי סיד, והוא הציע לי להפגש עם בחורה כדי להתחתן איתה.

נפגשתי איתה. שמה היה רומה, והיא הייתה אחות בבית החולים בברונקס. יצאנו לארוחת ערב והיה לנו נעים ביחד. היא הייתה עדינה וחסומה. בדרך הביתה, התחלנו לדבר על חזיונות המלחמה שלנו. ספרתי לה שהייתי במחנה רכוז. "ואיפה היית את?" שאלתי. "התחבאתי עם הורי בגרמניה", היא אמרה. "ליד החוה שלנו היה מחנה רכוז. נהגתי ללכת לגדר, ולזרק אכל לילד אחד".

"ויום אחד, הוא אמר לך לא לבוא יותר, כי מעבירים אותו למחנה אחר?" - שאלתי.  
"כן!"

דממה השתררה לרגע. "רומה... רומה... אני הייתי הילד הזה" ... הצעתי לה נשואין באותו הרגע. "אתה מטרף", היא אמרה. "עכשו, אחרי שמצאתי אותך", אמרתי, "איני מתכוון לאבד אותך שוב...". היתה ברור שהגורל האלקי הפגיש בינינו, ואכן, לא החמצנו את ההזדמנות. כמה ימים לאחר מכן, היא כבר הזמינה אותי לביתה, לסעודת שבת, וכעבר מספר חדשים נשאנו.

השלימו :

- גיבור הסיפור הוא \_\_\_\_\_ .
- כשהיה הרמן בן \_\_\_\_\_ כבשו הגרמנים את פולין.
- במשך שנים ארוכות הוא \_\_\_\_\_ עבודה מפרכת מאד אצל הגרמנים.
- אמו הופיע אצלו בחלום ואמרה לו שהיא שולחת לו \_\_\_\_\_ .
- לאחר כמה ימים הוא עבר ליד ה \_\_\_\_\_ וראה \_\_\_\_\_ קטנה. הרמן שאל אותה: יש לך משהו \_\_\_\_\_ ? והיא זרקה לעברו \_\_\_\_\_ . למחר היא זרקה לעברו \_\_\_\_\_ .
- אחרי המלחמה נסע הרמן ל \_\_\_\_\_ . שם הוא נפגש עם נערה בשם \_\_\_\_\_ .
- בסופו של דבר התברר הזו היתה הילד ש \_\_\_\_\_ .